

troer, at Examinere ere meget ilde seete, og det kan være rigtig; der kan være Noget, som taler for overhovedet ikke at see paa Examinere med venlige Dine, men det er nu engang den eneste Maade, hvorpaa man hidtil har forstaaet at foretage en Prøve paa en bestemt Kundskabsmasse. Lad være, at det er et Onde, saa er det et nødvendigt Onde; vi kunne ikke undvære Examina, og altsaa maae vi finde os i at have dem, men vi maae da indrette dem saa godt som muligt, hvad man imidlertid ikke gjør ved denne Lov, naar man her indretter dem paa den Maade, at de, som indstille sig til Examen, kunne nøies med en kort og aandeløs Forberedelse. Det er en gal Bet, man gaar; den vil føre til Bogstaven, som ihjelslaer, og botjage Manden, der skulde være det, som overhovedet gjør levende. Det var i den Forstand, at den ærede Rigsdagsmand for Kjøbenhavns 2den Valgkreds (Brix) ved Sagens 2den Behandling sagde, at Examen er et Trællevæsen. Naar det er en Examenscommission, som examinerer, kan man ikke gaar dybere ind i det, der er Hovedsagen, det, der skal vise, at den hele Kundskabsfald er ordentlig tilegnet, og at det ikke blot er en Samling af positive Data, man afleverer. Man gennemgaae hvilket Fag man vil, og man skal finde, at en Examen, indrettet paa denne Maade, kommer til at omfatte det mindre Væsentlige; det Væsentlige ville kun de, som selv have været Lærere deri, kunne prøve til Examen. I Historie vil det blive Kongerækker og lignende Ting, hvori der prøves, men om den egentlige Sammenhæng og om Begivenhedernes Nødvendighed vil der ikke være Spørgsmaal, fordi Prøven deri er væsentlig forskjellig efter den forskjellige Maade, hvorpaa Sligt bliver doceret. Det Samme vil være Tilfældet med det danske Sprog; det vil blive Boglæsning og tør Grammatik, men Sprogets Historie, Udviklingen af den danske Tunge, saaledes som den er i den nyeste Tid, vil ikke kunne prøves. Den danske Litteraturs Historie vil blive en tør Gjengivelse af Forfatternes Skrifter og Levnet, men man vil ikke kunne gaar ind paa en Undersøgelse af Specialkundskab til enkelte Grene af den danske Litteratur, saaledes som kun en Lærer kan examinere en Elev, da kun han veed, i hvilke

specielle Brancher han har kunnet føre sin Elev ind. (L. E. Larsen: Og i hvilke ikke!) Ganske rigtig, thi herved er at bemærke, at det ingenlunde er nødvendigt, at Eleven, for at Underviisningen i dansk Sprog og Litteratur skal udvikle ham, er ganske inde i den samme Detail i alle mulige Retninger. Det er langt vigtigere, at han kommer tilbunds i enkelte Ting, og at han veed god Bæsteb dermed, men dette kan ikke skee gennem en saadan Examensordning som den, her er foreslaaet. Den danske Stil vil blive til en eensidig og tillært Behandling af visse bestemte og tillærte Emner, saaledes som Erfaringen lærer det ved andre Examenscommissioner, hvorimod den frie Bearbejdelse af det, som har været fri Gjenstand for Underviisningen, ikke vil finde Sted. I Regning og Mathematik vil den praktiske Færdighed blive det ene Afgjørende, men den fulde Opfattelse af Principerne, som skal tjene til det, der er det Væsentlige i denne Sag, nemlig at udvikle Skarpsindigheden, vil ikke ret vel kunne prøves ved en saadan Examen, fordi det vilde kræve en langt større Tilslutning til bestemte Lærebøger, end Meningen kan være, naar man vil indrette Examenscommissioner. Naturkundskaben vil jeg allermindst tale om, thi den vil blive til en fuldstændig schematisk Oversigt. Naar man paa denne Maade vil afholde Examinere, vil der mangle det nødvendige Grundlag for den mundtlige Underviisning, som Almuelæreren senere skal give i sin Skole. Jeg kan slutte mig til de Herrer, som tale for det levende Ordets Anvendelse i Underviisningen, men jeg kan ikke betragte dette som Andet end et tomt Mundsvær, naar man ikke tillige sørger for, at de Almuelærere, som skulle give Underviisning, tilegne sig det rette Grundlag for at kunne give den ved det levende Ord. Jeg seer heller ikke saa eensidigt paa det levende Ordets Underviisning, at jeg mener, det er tilstrækkeligt allevegne, og det er det navnlig ikke for dem, der skulle uddannes til Skolelærere. Det maa naturligvis være tilstede, idet de maae undervises gennem det levende Ord, fordi de væsentligt senere ville komme til at virke derigennem, men de skulle ogsaa sættes i stand til at arbejde paa egen Haand ved at